

WPR zorientowana na odporność rolnictwa musi zająć się zwiększaniem jego stabilności, zdolności do adaptacji i transformacji.

Odporność sektora rolnego na kryzysy jest ważnym celem Wspólnej Polityki Rolnej (WPR). Najczęściej polityka rolna w tym zakresie jest skoncentrowana na stymulowaniu stabilności i stosowaniu instrumentów rynkowych pozwalających na podtrzymanie trwałości funkcjonowania gospodarstw rolnych. Jednakże grupa europejskich naukowców stoi na stanowisku, że jest to zbyt wąski sposób postrzegania odporności. Twierdzą oni, że podczas gdy stabilność przyczynia się do rozwoju rolnictwa, obecne środowisko o podwyższonym ryzyku wymaga również innych rodzajów zdolności w przemyśle spożywczym i agrobiznesie, a mianowicie zdolności do adaptacji i transformacji.

Europejscy rolnicy będą w coraz większym stopniu mieli do czynienia z niewiadomymi, takimi jak bardziej niestabilne ceny producentów lub nadzwyczajne zjawiska meteorologiczne. Dodatkową rolę grają też napięcia i szanse wynikające ze zmian demograficznych, a także ze zmieniających się obaw społecznych i preferencji konsumentów. Aby sprostać wielu wynikającym z tego wyzwaniom, europejska grupa naukowców, współpracująca w ramach projektu SURE-Farm, wskazuje na potrzebę wyjścia realizowanej polityki i działalności agrobiznesu poza tradycyjne strategie. Ważny wkład w kształtowanie polityki na rzecz wzmocnienia odporności sektora rolnego może pochodzić z oddolnych procesów uczenia się, eksperymentalnego podejścia rolników oraz gruntownych zmian w sposobie produkcji, finansowania i wprowadzania na rynek towarów i usług, zgodnie z nową logiką lub przy zastosowaniu nowego modelu biznesowego.

Odporność to coś więcej niż stabilność gospodarstw i ich dochodów

Takie rozumienie odporności wykracza daleko poza założenie, że polityki dotyczące odporności rolnictwa UE powinny skupiać się głównie na stabilności gospodarstw rolnych i ich dochodów. Grupa SURE-Farm argumentuje, że z punktu widzenia polityki publicznej należy koncentrować się nie na rolnictwie, lecz na funkcjach gospodarstw rolnych i rolnictwa, takich jak dostarczanie produktów rolnych, generowanie dochodów na obszarach wiejskich, a także zarządzanie środowiskiem.

Tak więc grupa SURE-Farm podkreśla, że odporność w rolnictwie można osiągnąć tylko wtedy, gdy równolegle rozpatruje się wiele procesów, w tym politykę UE, zarządzanie ryzykiem, zmiany demograficzne w gospodarstwach rolniczych, zmiany instytucjonalne i zmieniające się sposoby produkcji rolnej.

Wyzwania w rolnictwie różnią się w obrębie UE

Wyzwania i procesy różnią się w obrębie obszarów rolnych Unii Europejskiej. Na przykład niektóre regiony są bardziej narażone na ryzyko związane z klimatem lub chorobami, podczas gdy inne stoją w obliczu zmiany podejścia interesariuszy do rolnictwa. Będzie to miało wpływ

na sposoby rozwijania trzech składowych odporności w całej Europie: stabilności, zdolności adaptacyjnych i zdolności do transformacji. SURE-Farm ocenia zatem determinanty i działania służące kształtowaniu odporności w wielu regionach i systemach rolnictwa.

W każdym regionie SURE-Farm określi lokalne wyzwania i funkcje rolnictwa, zbada odporność rolników i polityk oraz oceni specyficzne dla danego kontekstu ścieżki wzmocnienia odporności systemów rolniczych. Niektóre systemy mogą rozwijać się dzięki strategiom stabilności. Inne mogą lepiej zachować swoje podstawowe funkcje, jeśli adaptują się lub transformują. SURE-Farm obejmuje wielorakie interakcje między rolnikami i interesariuszami – jako że wiedza służąca wzmocnieniu odporności rolnictwa jest w większości niedostępna w statystykach i bazach danych.

Projekt SURE-Farm

Polskie studium przypadku obejmuje badanie rodzinnej produkcji owocowej i warzywnej na terenie Mazowsza i Lubelszczyzny, która narażona jest na problemy związane z brakiem siły roboczej, zależnością od ilości owadów-zapylaczy, z podatnością na choroby grzybowe i gradobicie, a także wyzwania związane z niepewnością sprzedaży i wahaniami cen towarów, które zostały dodatkowo zaostrzone przez rosyjskie embargo.

SURE-Farm to projekt badawczy i innowacyjny, finansowany z unijnego programu "Horyzont 2020", który skupia 16 uniwersytetów i instytutów naukowych z 11 krajów europejskich, koordynowany przez Wageningen University & Research. Jego pełny tytuł brzmi "SURE FARM: Zwiększanie odporności europejskich systemów produkcji rolnej". W Polsce realizowany jest przez Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk.